

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 35
február 2025
cena 2 eurá

2

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Teror komunistov aj v 60. rokoch

NÁŠ ROZHOVOR

Jozefa MICHALCOVÁ je dcérou Anny Fodorovej, odsúdenej na štyri roky väzenia za vyzvedačstvo. To spočívalo v tom, že sa poznala s Petrom Švecom, ktorý emigroval na Západ. Ako sama povedala, vedela som o tom, ale predsa nepôjdem to oznámiť. A to bola celá jej vina. Napriek tomu, že bola v pozhnanom stave ju zatkli, neľudsky prevádzali po republike na výsluchy, uväznili v cele, ktorá bola nad vyšetrovňou, „takže často sme počuli údery, plač mužov, krik. A to neboli päťdesiate roky, bolo to v roku 1961“, uviedla v roku 2015 pre Svedectvo Anna Fodorová, vtedajšia podpredsedníčka PV ZPKO. Prvá dcéra Yvonnka, ktorá už v prenatálnom veku zažila komunistické besnenie, celý život niesla následky. Dcéra Jozefka poskytla Svedectvu svoje spomienky na obdobie svojej mladosti.

Jozefa Michalcová (vpravo) s rodičmi a sestrou Yvonnkou. Foto archív rodiny

● Vaša mama pre Svedectvo povedala, že cítila odpor k ideológii, ktorá jej zobrala zmysel života. Čo zobrala vám?

Túto vetu som od mamky nikdy nepočula, lebo v týchto témach nedávala najavo svoje emócie. Čo zobrala mne? Detstvo mi rodičia

dopriali pekné. Bolo však poprepletané ťažkými situáciami spojenými s následkami, ktoré si niesli moji rodičia. Yvonnka, moja sestra, bola odo mňa o osem rokov staršia a tak som jej psychické problémy vnímala dosť „nechápavo“.

Pokračovanie na 10. strane

V ČÍSLE

Rafael Rafaj
Môže sa história opakovať? 2
Spýtali sme sa
Petra Prokopa 3

Eva Zelenayová
Koho a čo potrebuje Slovensko 3
Eva Zelenayová
Ťažko skúšaní kňazi 5

Ivan Mrva
Febuárové revolúcie a prevraty 6
Martin Homza
Svätopluk a vznik Strednej Európy 7

Juraj Vrábek
Metod Dominik Trčka ČSsR, mučeník 8
Recenzia
Bol som vojakom i esenbákom 13

Môže sa história opakovať?

Zdá sa, že áno. História je síce učiteľkou života, ale len pre tých, ktorí sa vedú a najmä chcú poučiť z chýb z minulosti. Lenže časom prichádzajú nové generácie, čo chcú opäť meniť svet nedbajúc na rady, skúsenosti a dokonca ani na svedectvá svojich otcov a starých otcov či historikov. Žiaľ, platí to aj o ére neslobody, čiže ostatného totalitného, komunistického, režimu (1948-1989).

Aj pre vyvarovanie sa opakovania zla spoločnosťou platí jednoduchý algoritmus áno-nie. Človek, aj spoločnosť oscilujú medzi dobrom a zlom. Dobro formuje cnostného tvora, zlo vytvorí netvora. Prvotným zlom, ktoré nakazilo súdruhov na páchanie zla pri nastolení totalitného režimu, bola zločinecká ideológia, o ktorú sa opierali.

Žiaľ, ideológie sa opäť masovo vrátili do spoločnosti a čo je hrozivé, sú pokračovateľkami bývalého marx-leninizmu, ktorý viedol k nastoleniu moci komunistov. Dnes sme atakovaní najmä dogmami neomarxizmu a jeho hrotu progresivizmu, čiže ultraľaviciarskych ideológií „kultúrnych komunistov Západu“. Ide o eufemizmus na spôsob vlka v barančom rúchu. Podstata je rovnaká, akú sme zažili pred rokom 1989. Pre mladú generáciu je to už doslova pravka.

Dnešná digitálna éra a zrýchlený čas ešte viac prehľbujú empirickú aj generačnú priepasť, a preto vrhajú mladých do opakovania starých vzorcov. Dokonca aj takých, ktoré viedli k nastoleniu totality, hoci mladá generácia paradoxne vždy túži po slobode.

Vo februári si pripomíname štátny prevrat a vládny puč - neblahý nástup diktatúry proletariátu, čiže moci komunistov, vnucujúcich celej spoločnosti počas štyroch desaťročí dogmy svojej nenávisnej ideológie marx-leninizmu.

Dozvuky všetci poznáme - koniec slobody slova, zhromažďovania a názoru, cenzúra v médiách, kultúra a umenie v službách ideológie „svetovej socialistickej sústavy“ a propagandy, diskriminácia, sledovanie, prenasledovanie, mučenie, väznenie nepohodlných osôb - vnútorných nepriateľov „rozvracačov ľudovej demokracie a republiky“, čiže údajné „podvracanie republiky“ ľuďmi so slobodnými názorami a inými postojmi, než si vyžadovala vládnuca moc.

Nielen štatistiky popravených, umučených, väznených, deportovaných sú známe a odstrašujúce, ale aj metódy presadzovania zvrtej ideológie a udržiavania tohto zločineckého režimu, ktorý porušoval dokonca aj vlastné zákony, ako sa uzniesla NR SR v zákone o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického režimu.

Niečo sa o tom mládež učí aj v školách. Ale na opätovnom fanatickom nasledovaní tých, čo jej sľubujú opäť skvelú budúcnosť - tentoraz samozrejme pod inými dogmami, naratívmi, ale s rovnakými metódami propagandy, takmer totožnými s metódami nezmeriteľného boja - dokazuje, že vzdelávací systém niekde zlyhal a neučí vyvarovať sa opakovania starých chýb.

Komunisti sa samozrejme už nevrátia k politickej moci, veď si zaobstarali moc ekonomickú cez privatizáciu, čo je v kapitalizme kľúčový faktor formujúci aj politiku a ďalší si našli teplé miesta v diplomacii či dokonca v médiách. Zjavne sa nevráti na piedestál spoločnosti, ani do verejného diskurzu marx-leninizmus. Čo sa teda nebezpečne opakuje a približuje k novému „víťaznému februáru“? Podľahnutie novým ideológiám ako hlavnému zlu a jeho katalyzátora zla v mene nastolenia „dobra“, čiže nového totalitného systému.

Pri zmene režimu v roku 1989 sme si dali poisťku historickej skúsenosti aj do Ústavy SR, dokonca do prvého článku, že Slovenská republika sa neviaže na nijakú ideológiu. No ďalej už poslanci nedokázali spresniť v nadstavbe konkrétnych zákonov opatrenie, ktoré by zamedzilo, aby sa verejní činitelia - na všetkých úrovniach verejnej moci a tiež politické strany a organizácie tretieho sektora ako nová, neformálna, ale reálna moc v republike - riadili novými -izmami a -ológiami.

Tobôž, ak sa opakuje skúsenosť z totalitných čias, keď sa opäť tieto pre slobodu jednotlivca a spoločnosti ohrozujúce dogmy šíria internacionálne, čiže z nového centra moci, bruselských centrál, pripomínajúcich bývalé politbyro. Ideológie liberalizmu, multikulturalizmu, gender agenda a najmä dogmy neomarxizmu a jeho agresívneho hrotu - progresivizmu sa stávajú opäť de facto štátnymi ideológiami, vnucovanými členským štátom nového „eurosajúza“.

Istá múdrosť hovorí, že je treba poraziť nielen zlých ľudí, ale najmä vykoreniť samotné zlo, ktoré si vždy nájde nových nositeľov a šíriteľov, a tak nedôsledná spoločnosť je nútená opakovať svoje chyby z minulosti. Mnohí, žiaľ, podstatu a dôsledky fanatického vyznávania ideologických dogiem nedokážu vnímať a ďalší prijíajú ako fakt.

Už v novembri 89 sme si zapli zle hneď prvý gombík. Nedošlo k rôznej dekomunizácii spoločnosti, ani sa nevyužili skúsenosti a poznatky skutočných politických väzňov. Namiesto toho sa do popredia prelačili tzv. disidenti, ktorých vraj režim sledoval, ale čuduj sa svet - nezatváral. Logická otázka je, či boli naozaj „nebezpeční“, alebo boli len v zálohe, keď príde deň „D“ a bude nevyhnutné kabáty, ale aj moc formálne vymeniť a presadiť „nežnosť“, čiže beztrnosť.

Aby sa história neopakovala vo svojej (neo)totalitnej forme, aj od toho sú tu svedectvá bývalých politických väzňov a ich rodinných príslušníkov, ktorí na vlastnom osude spoznali odvrátenú stranu „svetlých zajtrajškov“.

Vyzerá to tak, že mladá generácia si musí tiež popáliť prsty, aby spoznala, že oheň budúcnosť nielen osvetľuje, ale aj páli. Obávam sa, že postupne smerujeme k opakovaniu histórie pod vedúcou úlohou nových ideológií, ale so starými totalitnými praktikami.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) • **Séfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Bruno Čanády, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 2 EUR • **Predplatné 20 EUR**/kalendárny rok • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

SPÝTALI SME SA

Ing. Petra Prokopa

● Ako sa vám žije dnes?

Keď tak porovnávam 50. roky so súčasnosťou, ako keby sa nič nezmenilo. Vtedy odstavovali najvzdelanejších ľudí, ale dnes je to tiež tak. Historici ako profesor Martin Homza - odstavený, docent Ľuboslav Hromják - odstavený, Martin Lacko - odstavený, kde sme sa to dostali?

Na Slovensku sa stalo pravidlom, že len čo sme začali stavať na vlastných základoch, teda na viere a na národnom cítení, už bolo zle. Keď išlo o vieru, tú komunisti ešte ako-tak tolerovali. No prejavy národného cítenia títo internacionalisti považovali priam za vlastizradu.

No dobre, to boli komunisti, ale dnes? To isté. Dnes sú tu ich deti. Čiže rovnaká DNA. Čo sa zmenilo? Akurát

namiesto tvrdého ataku nastúpil postupný salámový systém. Pomaličky a iste, ale hlavne odrezať korene. Od národa, od viery. Veď v Ružomberku na Katolíckej univerzite vlni likvidovali hodnotné historické knihy až to vyvolalo štrajk študentov. Potom im pár kníh nechali...

Žiaľ, zbavovanie sa kresťanstva je

celosvetový trend, veď sa pozrime do Paríža, aký bol otvárací ceremoniál olympijských hier. Ale netreba ísť ani tak ďaleko. Na pochode za život na bratislavskom Jakubovom námestí som zachytil informáciu, že Nemci v apríli minulého roku prijali zákon o sebaurčení. Podľa tohto zákona budú môcť osoby od štrnásť rokov maximálne raz ročne zmeniť pohlavie. Takže rodičia sú povinní starať sa o deti, deti hlasovacie právo nemajú, ale právo na zmenu pohlavia majú. Zákon začal platiť od novembra minulého roku a Nemecko sa tak stalo v poradí dvanástou európskou krajinou, ktorá umožňuje transrodovým a nebinárnym ľuďom právnu zmenu rodu na základe ich vyhlásenia.

Aj švédsky parlament minulého roku schválil zákon, ktorý zjednoduší zákonnú zmenu rodu.

Pokračovanie na 4. strane

Koho a čo potrebuje Slovensko

O anonymite vie každý svoje. Na dedine s dvesto obyvateľmi je každý človek pod kontrolou. Vie sa o ňom a jeho rodine všetko. V stotisícovom meste sa jednotlivec stratí. Často ani susedia v niekoľkopuschodovom paneláku sa nepoznajú.

Od roku 1998, keď sa po prvýkrát volilo podľa zákona o jednom volebnom obvode, bol tento zákon pod palbou kritiky politikov reprezentujúcich strany kresťanských demokratov, ľavicárov i liberálov. Mečiarov zákon, ako ho nazývajú dodnes, však nezmenila ani koalícia z roku 1998, hoci získala ústavnú väčšinu a poľahky to mohla urobiť. Podľa štúdie Parlamentného inštitútu Kancelárie NR SR v rámci EÚ iba Slovensko a Holandsko majú jeden volebný obvod. Jeho hlavnou nevýhodou je slabé zastúpenie regiónov Slovenska a nadmerné zastúpenie Bratislavy, čo je aj častým argumentom kritikov zákona. Apelujú na ideu lepšieho repre-

zentovania občanov politikmi, ktorí by im mali byť bližší, keďže by boli volení na regionálnom princípe.

„Viac volebných obvodov“, podľa štúdie, „prípadne ich rozdielna veľkosť, znamená typicky nepomerne viac mandátov pre najsilnejšie politické strany

SLOVO SVEDECTVA

a, naopak, nepomerne slabšie zastúpenie menších strán.“ Preto menšie strany iba kričia, veď Mečiar, ale o zmenu zákona reálne nemajú záujem. A veľkým je to jedno, hoci pri viacobvodovom by získali viac poslancov.

Politická kultúra v parlamente sa z roka na rok viditeľne ponára hlbšie a hlbšie do bahna. Nositeľmi teatrálného správania v NR SR sú predovšetkým bývalí herci, komedianti a im podobní exhibicionisti.

Prečo je to tak? Kandidátka pre jeden volebný obvod si priam vyžaduje ľudí verejnosti známych. A to sú predovšetkým herci, športovci, politici, novinári a najnovšie rozliční influencersi, čo si fanúšikov získavajú na sociálnych

sieťach. Všetko sú to verejnosti známe tváre. Pamätáme si exhibicionistické vystúpenia Milana Kňažka v parlamente či v súčasnosti predvádzanie sa Jozefa Pročka. Kňažko bol síce ako osoba pre veľkú časť Slovenska neznámy, ale ako herca ho poznalo celé Slovensko. Rovnako Pročka. Dať na kandidátku skvelého odborníka, známeho iba jeho úzkemu okruhu ľudí, je v jednoobvodovom systéme volieb politická samovražda.

Napriek tomu, že nás voľby, zdá sa, v dohľadnom čase nečakajú, treba mať na pamäti, čo a kto ovplyvňuje politickú kultúru, z politiky robí skôr teátr než službu pre ľudí, takže oslabuje Slovenskú republiku v prijímaní takých opatrení, ktoré sú v jej životnom záujme. Nech je výstrahou i poučením vyhlásenie amerického prezidenta Trumpa, že Amerika potrebuje Grónsko. Slovensko potrebuje zodpovedných politikov. Nie komediantov.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

SPÝTALI SME SA

Ing. Petra Prokopa

Pokračovanie z 3. strany

Pritom Švédsko bolo prvou krajinou na svete – už v roku 1972 uznávalo právnu zmenu rodu, no 17 rokov trvalo, kým vyústila do schválenia zákona. A to je svet, do ktorého patríme aj my. Je len otázkou času, kedy nás táto „epidémia“ postihne.

Ľudské zákony by mali vychádzať z Božích zákonov. Nemali by smerovať len k naplneniu pôžitkov. Hedonizmus

vždy bol a vždy bude predzvesťou úpadku každej civilizácie. Veľkým nedostatkom dnešného právneho stavu je nemožnosť odvolať politika a nijaká hmotná zodpovednosť politikov.

Nie, nepáči sa mi svet, čo neuznáva prirodzený poriadok a ľudstvu vnucuje neprirodzené modely života. Fakticky berie ľuďom slobodu. Tak čím sa líši od komunistov?

Pripravila **Eva Zelenayová**

Dostali biskupské požehnanie

Otec predsedníčky RO PV ZPKO v Prešove Márie Dvorčákovej Štefan Seman, pracoval na Jáchymovsku ako politický väzeň, MUKL. Preto sa stala nielen členkou organizácie politických väzňov, ale aj členkou Banického spolku Spiš, o.z. Na podujatí odhalenia pamätnej tabule baníkom, ktorí zahynuli počas banských nešťastí, oslovila spiš-

ského biskupa Františka Trstenského a dohodla sa s ním na stretnutí. Uskutočnilo sa v sídle biskupstva 14. januára 2025. Spolu s Máriou Dvorčákovou sa stretnutia zúčastnil aj podpredseda PV ZPKO Štefan Novák. Diskutovali o aktuálnom postavení politických väzňov bývalého režimu, ale aj o hodnotových otázkach súčasnej spoločnosti.

Na záver stretnutia udelil hostom biskupské požehnanie a venoval vzácne publikácie.

Podľa M. Dvorčákovej „ najvzácnejší je pre nás dar, ktorý budeme používať denne: modliť sa za naše krásne Slovensko a za našich občanov. Nech nám Boh pomáha, lebo on je láska, ktorá nám chýba.“ **(red)**

SLOVENSKÁ GOLGOTA

Svedectvo troch krížov

Ivan Masár, politický väzeň a člen našej organizácie, venoval trom slovenským martýrom Albertovi Púčikovi, Antonovi Tunegovi a Eduardovi Tesárovi obraz Tri kríže. **(red)**

Najstarší člen Regionálnej organizácie PV ZPKO v Banskej Bystrici pán Vladimír Willweber si prišiel osobne prevziať členskú známku na rok 2025 a uhradiť odber Svedectva. Narodil sa 18. júna 1935. Tak nech sa ešte dlho môžeme spolu tešiť zo života, odkazujú priatelia z pobočky. Na snímke sprava predsedníčka RO PV ZPKO Helena Halková, Vladimír Willweber s manželkou a hospodárka organizácie Hanka Benčatová.

(mm)

Krvavý „vítazný“ február

Február 1948 je nielen mesiac, v ktorom si komunistická moc upevnila svoju moc na vyše štyridsať rokov, ale aj mesiac, v ktorom vyhaslo mnoho mladých životov. Prečo? Jednoducho nesklonili hlavu pred ideológiou, popierajúcou základné ľudské práva. Popravovali ich s dovetkom: na výstrahu.

Pavol Kalinaj, na ktorého každý rok spomínajú v jeho rodných Bijacovciach, je svedectvom justičnej vraždy, podobne ako poprava Bernarda Jaška. V procese s Bernardom Jaškom odsúdili 22 obvinených. Ďalší popravení vo februári, členovia Bielej légie Anton Tunega, Albert Púčik a Eduard

Tesár taktiež mali slúžiť ako odstrašujúci príklad pre štátne bezpečnostné zložky. Takýto rozbeh mal 25. február 1948, ktorý komunisti nazvali vítazný. Je nepochopiteľné, že ani za 35 rokov od nadobudnutia slobody sa štát nepostaral o to, aby vzniklo múzeum zločinov a obetí komunizmu. V aktuálnom čísle Svedectva uverejňujeme rozhovor s dcérou politickej väzenkyne Anky Fodorovej. Je ukážkou toho, aký strach zasial režim do spoločnosti, že ani v prenasledovaných rodinách nedokázali hovoriť o prežitom utrpení. Je na členoch organizácie politických väzňov, aby sa stali živým múzeom praktik totalitného režimu. (zl)

Ťažko skúšaní kňazi prehovorili

Bratislavský Quo vadis bol 16. januára miestom konania spomienkového podujatia pri príležitosti 35. výročia zrušenia zákona z roku 1949, ktorým štát trestal kňazov odoberaním štátneho súhlasu na vykonávanie kňazskej služby. Bola to ďalšia forma pokračovania prenasledovania Cirkvi, ktoré sa skončilo až 22. januára 1990 zrušením tohto zákona. Kňazi potrebovali štátny súhlas aj na používanie telefónu, vydávanie literatúry či na akúkoľvek činnosť mimo svojej fary.

Na svoje konflikty s režimom spomínali trnavský arcibiskup Ján Orosch a kňazi Ján Ďurica SJ, Jozef Mydla SJ a Andrej Filipek SJ. Príbeh arcibiskupa Oroscha poznajú čitatelia Svedectva z jeho rozhovoru v čísle 1/2024. S odstupom času vyznieva systém dozoru nad Cirkvou absurdne, ba až komicky, ibaže v čase jej realizácie kňazom do smiechu nebolo. Najmä, keď sa za nimi zavreli dvere vypočúvacích mučiarň. Po odobratí štátneho súhlasu si kňazi veľmi ťažko hľadali zamestnanie, dokonca ani robotnícke povolania im neboli vždy prístupné. Arcibiskup Orosch dvakrát prišiel o štátny súhlas, raz ho štátne orgány síce nechali v pastorácii, ale bez nároku na mzdu.

Ján Ďurica SJ bol dokonca trestne stíhaný za marenie štátneho dozoru nad cirkvami a odsúdený na osem mesiacov väzenia. V roku 1971 mu bol odňatý štátny súhlas na vykonávanie kňazskej služby. Vyčítali mu, že združoval mladých ľudí do klubov, že odporúčal počúvať Vatikánsky rozhlas. Ako povedal, „vďaka“ komunistom som sa stal jezuitom.

Andrej Filipek SJ po maturite na poľnohospodárskej technickej škole v Kežmarku pracoval ako hlavný zooteknik na družstve. V roku 1968 ho prijali do kňazského seminára a začal študovať na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. V čase štúdia na teologickej fakulte tajne vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Spomínal, že ako kaplán v Trstenej hrával futbal s mladými chlapcami za čo mu odobrili štátny súhlas na niekoľko mesiacov. Keď sa stal farárom v Hnilčíku, štátna bezpečnosť ho zadržala na 72 hodín, lebo spôsobil hromadné odhlásenie sa predplatite-

Sústredenie sa pred začiatkom podujatia. Zľava Jozef Mydla SJ, trnavský arcibiskup Ján Orosch, Ján Ďurica SJ a Andrej Filipek SJ.

Foto Eva Zelenayová

ľov komunistického Pravdy. Zabavili mu knihy a vkladné knižky jeho a jeho matky, ktoré prepadli v prospech štátu. Za zavedenie sv. omší pre deti mu opäť v roku 1983 odobrili štátny súhlas a bol 19 mesiacov nezamestnaný, za čo mu hrozil trest odňatia slobody za príživníctvo. Štátny súhlas mu vrátili až v roku 1987.

Podobný osud prežíval Jozef Mydla SJ. Ako bohoslovec tajne vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Vysvätený za kňaza bol v roku 1973. „Ja som sa do toho dostal hneď na začiatku pri primíciách. Mal som ich na pol jedenástu a pán cirkevný, poviem proticirkevný tajomník, tak ich nazývajú, prišiel na jedenástu. A prvé čo urobil, máte štátny súhlas?“ – spomínal na obdobie prenasledovania. Bol iba druhý rok kaplánom v Snine, keď mu začali znižovať plat a v roku 1975 prišiel aj zákaz pastorácie. Za prácu s mládežou, ako inak? Mimo pastorácie bol 8,5 roka. Keď sa dostal na faru do Medzeva, vybral sa na Mariánsku horu do Levoče spovedať. Bez štátneho súhlasu. O živote väzňa na slobode napísal knižku Skúšaný život. Nájde sa v nej aj Rudolf Schuster. (ez)

Februárové revolúcie a prevraty

Mesiac február za posledných 180 rokov je aj v znamení revolučných prevratov. Je to náhoda? História doposiaľ eviduje štyri februárové revolúcie. Prvou bola revolúcia vo Francúzsku vo februári 1848. Ďalšou Februárová revolúcia v Rusku roku 1917, o 31 rokov nasledoval pražský „víťazný február“. Vo februári 2014 prebehol krvavý kyjevský Majdan. Prišiel rok 2018 a taktiež vo februári vypukli organizované protesty v súvislosti s vraždou novinára Kuciaka a jeho priateľky, ktoré napokon viedli k odstúpeniu vlády Roberta Fica. A dnes už vieme, že vo februári 2025 sa na Slovensku chystal prevrat.

Februárovú revolúcia v Paríži roku 1848 vyvolala nespokojnosť s korupčným režimom kráľa Ľudovíta Filipa. Mohutné protesty parížskych občanov 23.-24. februára prerástli do revolty. V meste sa rozhoreli pouličné boje medzi ozbrojeným meštianstvom, podporených robotníkmi a kráľovským vojskom. Krvavé udalosti prinútili všeobecne nenávideného predsedu vlády Guizota abdikovať. Vzápätí sa trónu vzdal aj panovník a odišiel do exilu. Francúzsko sa stalo republikou na čele s dočasnou vládou. Tá vydala viacero liberálnych nariadení, dokonca zaviedla všeobecné volebné právo mužov, zrušila trest smrti za politické delikty a otroctvo vo francúzskych kolóniách.

Francúzska februárová revolúcia spustila revolučnú vlnu v európskych krajinách. Správy o udalostiach v Paríži a o proklamovaní republiky dorazili do Bratislavy po novej telegrafnej linke už 27. februára a radikalizovali snem, ktorý tu zasadal od novembra predchádzajúceho roka. Iniciatívy sa ujal poslanec slovenského pôvodu Ľudovít Košut a jeho snemové vystúpenie malo široký ohlas vo Viedni i Pešti. Obe mestá zachvátili revolučné pohyby a všeobecne nepopulárny kancelár Klemens Metternich abdikoval. Vo Francúzskej republike sa medzitým prehlbovali spoločenské rozpory a ich výsledkom bola krvavá júnová revolta parížskych robotníkov potlačená vojskom. Takmer sedemtisíc mŕtvych a vyše jedenásťtisíc uväznených boli tragickým zlomom vo vývoji. Bodkou za liberálno-demokratickou a republikánskou revolúciou v Paríži bol 2. december 1851, keď sa zvolený prezident Ľudovít Napoleon vyhlásil za cisára.

Druhá februárová revolúcia vypukla v Rusku roku 1917 a zmietla z trónu dynastiu Romanovcov. Odštartovala sériu veľkých premien a krvavých prevratov nielen v samotnom Rusku, ale i v mnohých končinách sveta. Od 14. februára 1917 zasadal v Petrohrade ruský zákonodarný zbor - Duma, v ktorej prevažovali proti cárskemu režimu naladení poslanci. Následne vypukli veľké štrajky v miestnych zbrojovkách a nedostatočné zásobovanie metropoly potravinami vyhnalo masy do ulíc s červenými zástavami. Strelbou kozákov do davu s asi šesťdesiatimi obeťami sa situácia 24. februára radikalizovala, ale pluky petrohradskej posádky sa pridali na stranu revoltujúcich. Cár Mikuláš II. bol donútený zriecť sa trónu a moci sa ujala Dočasná vláda a petrohradský sovjat. Dvojvládie viedlo k prehĺbeniu chaosu a obeť ruskej armády na bojisku svetovej vojny ešte viac radikalizovali spoločnosť, čo umožnilo bolševikom uchvátiť moc. Demokratická ruská revolúcia napokon vyústila do červenej diktatúry s miliónmi obeťami.

Ďalšou v sérii bol februárový prevrat či revolúcia v Československu. Komunistický puč u nás eufemisticky nazývaný „Víťazný február“ mal skôr obmedzený dosah v porovnaní s udalosťami vo Francúzsku i v Rusku, no jeho výdobytky veľmi rýchlo na vlastnej koži pocítila veľká väčšina obyvateľov Čiech i Slovenska. Prebehol nekrvavo, keďže komunisti mali v rukách mocenské páky a podporu českého obyvateľstva. Využili ústavné princípy a prinútili Beneša prijať demisiu nekomunistických ministrov. Tu zlyhal minister zahraničia Jan Masaryk, vydieraný kvôli svojim škandálom komunistickou tajnou službou a demisiu nepodal. Umožnil Gottwaldovi 25. februára doplniť vládu svojimi ľuďmi. Komunisti sa Masarykovi za túto medvediu službu už o dva týždne odvdáčili vyhodnotením z okna jeho služobného bytu v Černínskom paláci. Následne sa rozbehli perzekúcie politických oponentov a triednych nepriateľov.

Ďalšou prevratnou udalosťou vo februári bol Kyjevský majdan, ktorý v dňoch 23.-25. februára 2014, vyvrcholil strelbou zo zálohy do protestujúcich aj do bezpečnostných síl. Výsledkom zahraničnými tajnými službami zosnovaného krvavého prevratu bol pád legitímne zvoleného prezidenta Janukovyča, separácia východných regiónov s prevažne ruským obyvateľstvom, odčlenenie Krymu, vypuknutie občianskej vojny, do ktorej zasiahlo Rusko i západné krajiny. Udalosti na Majdane vo februári noví vládcovia pomenovali revolúciou dôstojnosti. V skutočnosti to bol začiatok ukrajinskej tragédie vedúcej k rozpadu Ukrajiny aj k nepredvídateľným následkom pre celý európsky kontinent.

Posledné dve februárové udalosti revolučného či prevratového charakteru sú našou slovenskou záležitosťou. Dňa 25. februára 2018, zhodou okolností na 70. výročie tzv. víťazného februára, médiá zaplavili informácie o zavraždení novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenky Martyiny Kušnírovej. To odštartovalo mediálno-pouličnú revolúciu, ktorá viedla 15. marca k odstúpeniu vlády Roberta Fica, ktorého obviňovali, že je nepriamo zodpovedný za tragickú udalosť.

Pri tomto poloprevrate asistovali médiá, angažovaní herci s plamennými prejavmi a pochybní hudobníci. Hlavnou silou bolo podozrivo rýchlo sformované apolitické hnutie „Za slušné Slovensko“. Proti krvavému strojovi vraždy mladých ľudí na úrade vlády (tak zneli faľošné heslá) protestovali davy nielen na Slovensku, ale i v cudzine, dokonca i v Austrálii, čo potvrdilo internacionálne pozadie v zahraničí pripravenej akcie.

Čo čert nechcel, aj na február 2025 sa podľa všetkého pripravoval prevrat, teda revolúcia. Zdá sa, že jej zákulisným organizátorom zlomyseľný zámer zvrhnúť demokraticky zvolenú vládu zatiaľ zlyháva, no ešte je len začiatok februára. Pred nedávnom vzniknuté občianske združenie „Mier Ukrajine“ je hlavným organizátorom protestov. Treba sa pýtať, či chcú mier Ukrajine zabezpečiť burcovaním slovenských občanov a okydávaním premiéra klamstvom o vystúpení z EÚ a NATO. Náš predseda vlády už dlho hovorí o mieri a teda logicky by mal byť pre samozvaných mierotvorcov vítaným partnerom. Zdá sa však, že ich partnerom je vojenská organizácia Gruzínska légia pôsobiaca v službách Ukrajiny a to vyvoláva obavy. Gruzínski ostrostrelci boli podľa všetkého hlavnými účinkujúcimi pri strelbe na kyjevskom Majdane pred jedenástimi rokmi. Pripravuje sa na záver februára aj u nás niečo podobné? Dúfajme, že nie.

Ivan Mrva

Svätopluk a vznik Strednej Európy

Profesor Martin Homza sa vo svojej eseji zamýšľa nad našimi najstaršími dejinami v súvislosti so vznikom Strednej Európy. V aktuálnom čísle Svedectva uverejňujeme jej PRVÚ ČASŤ.

V období zlomu minulého tisícročia sa veľa popísalo o genéze Strednej Európy so spätnou platnosťou mínus tisíc rokov. Usporiadávali sa konferencie, okružle stoly či výstavy, azda najznámejšou z nich bola tá s názvom Stredná Európa okolo roku 1000. Stretali sa politici, znovu sa hovorilo o koncepte zjednotenej Európy. Medzitým prešlo ďalšie štvrtstoročie. Začal ďalší jubilejný rok. Je načim znovu bilancovať. Okrem iného aj to, či východiská, o ktorých sme uvažovali pred dvadsiatimi piatimi rokmi, boli správne a či všetko nakoniec nebolo aj trochu inak.

Ak by sa ma niekto opýtal, čo pokladám za krstný list Strednej Európy, odpovedal by som, že bulu pápeža Jána VIII. (872-882) svojmu „Milovanému synovi Svätoplukovi“ z (29.?) júna 880, známu tiež podľa jej prvých latinských slov pod názvom *Industriae Tuae*, teda „Tvojej horlivosti“. Ak by sa ma niekto opýtal prečo, odpovedal by som, že týmto listom pápeži 9. storočia predznamovali svoju budúcu „sféru vplyvu“. Ak by sa ma ešte potom ktosi opýtal, ako to vlastne myslím, odpovedal by som mu priamo slovami tohto listu:

„Lebo z vnuknutia Božej milosti opovrhol si (Svätopluk) inými vládcami tohto sveta, z najvernejšej lásky si si spolu so svojimi vznešenými vernými mužmi a s celým ľudom svojej ríše vyvolil blahoslaveného Petra, knieža apoštolského zboru a jeho námestníka za patróna a pomocníka i ochrancu vo všetkom a skláňajúc šiju pod ochranu jeho a jeho námestníka so zbožnou myslou túžiš s pomocou Božou ostať najoddanejším synom až do smrti. Nuž za túto tak pevnú vieru a oddanosť tvoju i tvojho ľudu s otvoreným náručím našej apoštolskej stolice, s nesmiernou láskou ňa objímame ako jediného syna a spolu so všetkými tvojimi vernými prijímame do svojho otcovského lona ako ovečky Pánove nám zverené a želáme si milostivo (vás) sýtiť pokrmom života a vo svojich neustálych modlitbách sa snažíme odporúčať ňa všemohúcemu Pánovi, aby si zásluhou orodovania svätých apoštolov mohol premáhať všetky protiventvá i na tomto svete a potom v nebeskej ríši s Kristom, našim Bohom, jasať.“

Ak by však niekto predsa len nerozumel, povedal by som to prosto. Svätopluk nielen ako „milovaný“, ale aj ako „jediný syn“ (*unicus filius*), potom čo odmietol politickú zvrchovanosť Východofranskej ríše, respektíve cisárstva, slovami listu: „opovrhol (...) inými vládcami tohto sveta“, vstúpil do vzájomne výhodného vzťahu s rímskym pápežstvom. Seba, svojich popredných mužov i celý svoj ľud odozdal pod patronát svätého Petra.

Za Svätoplukovo uznanie nadradenosti aktuálneho následníka svätého Petra v Ríme bol tento panovník uznaný duchovným synom (*filius spiritualis*) pápeža. Legitímny rámec novo etablovaného vzťahu garantovalo to, že privilégium bolo vydané z „Božej milosti“ (*divinae gratiae*), teda z vnuknutia Najvyššej možnej autority. Na druhej strane treba tiež uznať, že pre tú časť Európy, ktorú my voláme stredná, ale zvyknú ju tiež volať mladšia, ale tiež tretia Európa, to bolo pragmatické právne a zdá sa aj správne riešenie.

Až také pragmatické, že by som za ním hľadal šikovného právnika. Povedzme samotného svätého Metoda. A k tomuto záveru som nedospel len ja sám.

K niektorým nejasnostiam listu

Pri všetkej precízności textácie pápežského listu niekoho môže zarazíť, že územie, ktoré sa vlastne malo stať lénom svätého Petra, tu nie je nijako exaktne vymedzené. Patronát svätého Petra je tu formulovaný akoby *ad personam*, osobne, iba Svätoplukovi a cez neho aj jeho verným. Táto nejasnosť je však deklarovaná tak očividne, že musí mať svoje pevné vnútorné opodstatnenie. Slovné spojenie z úvodu listu „Tvojej horlivosti“ totiž neznamená nič iné než ocenenie pápeža Jána VIII. Svätoplukovi za vec šírenia kresťanstva do tých častí Európy, ktoré kresťanské ešte neboli. V *Živote svätého Metoda*, ktorý bol spísaný bezprostredne po smrti svätého Metoda (6. apríla 885), teda len o pár rokov neskôr ako tento list, o tom čítame: „Tým viacej aj moravská dŕžava rozprestierať sa začala na všetky strany a nepriateľov bez váhavosti premáhať, ako aj sami vše hovoria“.

Ďalšie roviny listu

Nie je to zďaleka jediná línia slávneho listu pápeža Jána VIII. Svätoplukovi. List sa ďalej zaoberá pravovernosťou svätého Metoda; o vymenovaní Vichinga, človeka Svätopluka, za biskupa svätej Nitrianskej cirkvi; o tom, že Svätopluk po dohode s Metodom má poslať do Ríma „aj druhého schopného kňaza alebo diakona“, ktorého by pápež vysvätil za biskupa a napokon schvaľuje a reguluje používanie staroslovenčiny v liturgii s tým, že pre Svätopluka a jeho ľudí zvyknutých na latinčinu, sa majú „omšové obrady odbavovať po latinsky“. Každá z uvedených tém má svoj význam. Z hľadiska kontextu je však jasné, čo bolo pre autora i adresáta listu to najdôležitejšie.

Genéza problematiky

Dokumenty, akým je list *Industriae Tuae*, pápeži nevydávali európskym panovníkom každý deň a len tak, ale v súlade s určitou filozofiou, odvodenou od vlastných strategických cieľov pápežstva. Medzi historikmi panuje v podstate zhoda, že pôvodcom politiky, na konci ktorej stál analyzovaný dokument, bol pápež Mikuláš I. († 867). Do dejín vstúpil s prívlastkom Veľký. Za jeho krátkeho pontifikátu bola sformulovaná myšlienka primátu rímskeho biskupa (pápeža) nad ostatnými biskupmi kresťanského sveta i téza o pápežskej teokracii. Pápež sa tu definoval nielen ako hlava univerzálnej cirkvi, ale vyhradzoval si tiež právo zvrchovane rozhodovať vo veciach viery a morálky nad všetkými ostatnými kresťanmi vrátane najvyšších svetských autorít. Mikuláš I. takto predznamoval autoritu stredovekého i dnešného pápežstva.

Každá z veľkých myšlienok musí byť podopretá praktickými krokmi. Jeden z nich smeroval k obnoveniu zaniknutých cirkevných provincií, ktoré boli kedysi pod správou Ríma, ďalší k obnoveniu cirkevnej zvrchovanosti nad provinciami, ktoré Rím stratil v prospech iných vysokých cirkevných inštitúcií dobového kresťanstva. Do prvej i druhej kategórie možno zaradiť Mikulášovo úsilie o obnovu pápežskej zvrchovanosti nad starým rímskym llyrikom.

Metod Dominik Trčka CSsR, mučeník

(1886 – 1959)

(Pokračovanie článkov o prenasledovaní Gréckokatolíckej cirkvi.)

Metod Dominik Trčka CSsR sa narodil 6. júla 1886 vo Frýdlante nad Ostravicí (ČR) ako posledný zo siedmich detí. Vyrastal v katolíckej rodine, v ktorej dostal dobrú kresťanskú výchovu. V roku 1903 vstúpil do noviciátu redemptoristov a po roku zložil prvé rehoľné sľuby. Za kňaza ho vysvätil pražský arcibiskup Leo kardinál Skrbenský 17. júla 1910. Ako kňaz pôsobil v Prahe, Plzni, na Ukrajine, Stropkove, Michalovciach, kde mal značný podiel na vybudovaní nového gréckokatolíckeho kláštora, v ktorom sa stal predstaveným. V roku 1946 – 1949 založil nové kláštory v Stropkove a v Sabinove, kde sa opäť stal predstaveným.

V roku 1950, pri likvidácii kláštorov komunistickou mocou (Akcia K), bol odvezený do Podolínca. Niekoľkokrát bol vzatý do vyšetrovacej väzby, kde podstúpil neľudské vyšetrovanie. Pre nedostatok dôkazov ho opakovane prepustili na slobodu. Avšak 8. augusta 1951 bol znova vzatý do vyšetrovacej väzby, z ktorej sa už nevrátil. Pripisovali mu, že tajne rozširoval pastierske listy biskupa Gojdiča a arcibiskupa Berana. Dňa 20. septembra 1951 bolo podané na o. Trčku trestné oznámenie. Zobrali ho do vyšetrovacej väzby v Bratislave, odkiaľ bol ďalší deň prevezený do väznice Krajského súdu, kde si zapustil aj povestnú bradu. Dr. Hetényi ho obvinil z velezrady a vyzvedačstva. Obžaloba bola postavená na tvrdení, že ako predstavený redemptoristov napomáhal banderovcom a spolupracoval s vatikánskym špiónom Dr. Jánom Mastiliakom. Predsedom senátu bol Pavol Korbuly. (Otcu Mastiliaka som poznal osobne ako kňaza svätého života, navštevoval som ho v Prešove, kde býval v podnájme. Jeho preklady opisovala moja manželka pre budúcich bohoslovcov, pozn. J. V.)

Koleda ho stála život

Po bezohľadnom vyšetrovaní ho odsúdili na 12 rokov väzenia. Odvolanie bolo bezdôvodne zamietnuté. Od toho času začal o. Metod Dominik Trčka svoju dlhú cestu utrpenia, ktorá sa skončila mučeníckou smrťou. Komunistický režim ho nezlomil, naopak, ostal verný hodnotám Evanjelia, ktoré žil a hlásal. Výkon trestu prežíval v Ilave a Mírove, odkiaľ ho 22. apríla 1958 ako 72-ročného previezli do Leopoldova, ktorý sa stal posledným miestom jeho pozemského života. Redemptorista Ján Blesík, spoluväzeň v Leopoldove, vydal svedectvo, že po príchode do väznice bol už o. Trčka vážne chorý, ale nikdy neklesal na duchu. Bol vzorom trpezlivosti a znášania bolesti. Nesmierne bol vďačný, keď si k nemu sadol biskup Gojdič a biskup Vojtaššák a spoločne sa pomodlili.

Dominikán Pius Krivý spomína, že v cele č. 4, kde bol umiestnený Metod Dominik Trčka, 25. decembra 1958 ho niektorý z kňazov požiadal, aby zaspieval nejakú vianočnú koledu východnej liturgie. Otec Metod zanôtil vianočnú koledu a ostatní prítomní sa tíško pridali. Službukonajúci bachár, ktorého prezývali „Paskšivec“, to vyhodnotil ako vzburu. Okamžite pribehlo päť podnapitých väzenských dozorcov a prichytení museli ísť na raport. Otec Dominik Trčka ako organizátor „vzbury“ pre ťažké porušenie väzenskej disciplíny dostal desať dní korekcie. Spoluväzeň Lojzo Bakoš sa pred dozorcami zastal potrestaného, a preto aj on si vyslúžil korekciu. Dr. Holubníček, kanonik z Olomouca,

jemne tichučko upozornil podnapitých dozorcov, že katolícki kňazi za Hitlera v dobe vojny mohli slúžiť v koncentračných táboroch sv. omše. Za túto informáciu putoval taktiež na desať dní do korekcie. Možno, že títo bezcitní, krutí bachari dodnes poberajú výsluhové dôchodky.

Mučenícka smrť v Leopoldove

Ako spomína otec Ján Mastiliak CSsR, v korekcii bol otec Trčka asi týždeň. Strávil ho v zime a o hlade, v miestnosti bez okna na studenom betóne. Výsledok nedal na seba dlho čakať. Otec Trčka prechladol, dostal silný zápal pľúc a vysoké horúčky. Ani na žiadosť ošetrojúceho lekára ho nepremiestnili do väzenskej nemocnice. V takom stave ho priniesli do cely zomrieť. Už spomínaný redemptorista Ján Blesík vo svojich pamätiach píše: Práve mal službu dobrý dozorca, ktorého väzni volali Táta. Dovolil väzňom, aby boli pri smrteľnej posteli umierajúceho. Pri jeho lôžku sa striedali spoluväzni, kňazi, ale aj biskupi Gojdič, Hopko, Vojtaššák, Trochta, Buzalka i Otčenášek. Podľa oficiálnych záznamov väzenskej správy Metod Dominik Trčka zomrel 23. marca 1959 o 19.45 hod. v leopoldovskej väznici. Pochovali ho bez kňaza 25. marca 1959 na väzenskom cintoríne v Leopoldove. Po obnovení Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1968 bol po pohrebných obradoch pochovaný v hrobke redemptoristov na michalovskom cintoríne. Dňa 17. septembra 2001 boli jeho telesné pozostatky znova exhumované a uložené do sarkofágu v Chráme Sv. Ducha v Michalovciach.

Na základe rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach dňa 22. novembra 1990 bol Metod Dominik Trčka posmrtné rehabilitovaný.

Dňa 4. novembra 2001 na Námestí sv. Petra v Ríme pápež Ján Pavol II. vyhlásil Metoda Dominika Trčku za blahoslaveného.

Blahoslavený Metod Dominik Trčka, oroduj za nás.

Juraj Vrábek

predseda RO PV ZPKO Košice

Slovenský štát v nás

V budove spoločenskovedných ústavov SAV na Klemensovej ulici v Bratislave sa 16. januára t.r. konalo diskusné podujatie Reflexie Slovenského štátu v politike, kultúre a pamäti po roku 1945, spojené s prezentáciou knihy Slovenský štát v nás – politika, kultúra, pamäť 1945 – 2020. Organizátorom bol Ústav politických vied SAV a Katedra bezpečnostných štúdií Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Knihu vydala Paradigma Publishing v roku 2024, a ako jej editor je uvedený doc. PhDr. Anton Hruboň, PhD. z banskobystrickej fakulty. Je autorom štyroch zo šiestich kapitol knihy (pri jednej – Reflexia Slovenského štátu v pamäti slovenského politického exilu – je spoluautorom Marek Syrný). Autormi ďalších kapitol sú Mgr. Norbert Kmeť, CSc. z Ústavu politických vied SAV a Mgr. Tamara Janecová, PhD. z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Všetci traja boli „hostami“ akcie, ktorú moderoval Mgr. Jaroslav Valent, vedecký aspirant Historického ústavu SAV.

V hodinovom vystúpení autorov knihy a „hostí diskusie“ dominovalo slovo fašizmus a antifašizmus. Rečníci sa zhodli na jednoznačnom odsúdení Slovenského štátu a najmä historikov, ale i politikov, ktorí sa v povojnových rokoch vyslovili akokoľvek pozitívne o jeho existencii – bez výnimky. Za činnosť i publikácie v rokoch 1945 – 1989 boli terčom kritiky exiloví slovenskí politici a historici, spomedzi nich Milan Ďurica a František Vnuk. Slovensko opustilo po skončení druhej svetovej vojny asi päťtisíc Slovákov. Išlo prevažne o ľudácky exil, ktorý sa cítil ako „generácia porazených, ukrižovaných a odvrhnutých“ s hlavným cieľom „obnovenia samostatného Slovenska“. To podľa Hruboňa a Syrného „žiadny významný geopolitický hráč na Západe nikdy nepodporil“.

Ožili päťdesiate roky

Špičkoví predstavitelia ľudákov však založili v zahraničí Slovenský oslobodzovací výbor a Slovenskú národnú radu v zahraničí, čo v 70. rokoch zjednotil Štefan Roman do Svetového kongresu Slovákov. Spomínali sa mená ako Ferdinand Ďurčanský, Karol Sidor či Matúš Černák. Ten ako slovenský vyslanec v Berlíne, sa už v čase vojny spriatelil s Konradom Adenauerom – o tom sme však na podujatí nepočuli. Ani o tom, že Černák bol obeťou atentátu, ktorý na neho spáchali české tajné služby v roku 1955, keď mu poslali balík, ktorý otvoril na mníchovskej pošte, ten vybuchol a zabil okrem Černáka aj dvoch prítomných Nemcov. A predsa len, budúci západonemecký kancelár Adenauer poslal na pohreb Černáka v Mníchove svojho človeka s vencom. V rámci diskusie M. Vášaryová na otázku, prečo predsa len západné štáty podporovali slovenských exulantov, sa dozvedela, že to zakaždým bolo „niečo za niečo“, a že slovenskí exulanti zrejme plnili špiónážne zadania. A bol vari „špiónom“ aj Roman? O tom nepadlo ani slovo.

Kritizovanou osobou bol aj Andrej Hlinka, pričom autori knihy spochybňujú, že jeho snom bolo „samostatné Slovensko“. Je pravda, že mu postačovala autonómia, ktorú však Masaryk torpédoval, ale na priamu otázku zahraničného novinára odpovedal, že ktorý národ na svete by nechcel vlastný štát. Hlinka sa po 1. januári 1993 stal ozdobou slovenskej tisíckorunáčky, aj ako predstaviteľ ružomberskej ľudovej banky, ktorú založil v roku 1907. A účastníci akcie počuli, že dnes „voľne plávajúci“ Peter Weiss pri mojom odvolávaní z funkcie viceguvernéra NBS (1994) hovoril o nekompetentnosti, a na otázku „prečo?“ odpovedal: pretože sa na našu bankovku dostal „fašista Hlinka“. Opýtal som sa ho,

či sme tam mali dať Saddama Husajna? Pravda je taká, že keby bol Hlinka „fašista“, vyšiel by v bratislavských Židovských novinách po jeho smrti nekrológ plný úcty?

V kapitole o umeleckých reflexiách sa uvádza, že po skončení druhej svetovej vojny sa slovenská literatúra vyznačovala zvýšeným záujmom o spoločenskú problematiku. Tamara Janecová podrobnejšie uvádza desať kníh s tematikou blízkou Slovenskému štátu. Neopomenula román Jozefa Cígera Hronského Svet na Trasovisku z roku 1960, na druhej strane ani román Silvestra Lavríka Nedeľné šachy s Tisom (2016). O mojich knihách zrejme nevedela nič, a tak som jej pripomenul, že v Zemplínskom nebi (1997) opisujem pravdivý príbeh môjho starého otca, ktorý v roku 1942 absolvoval cestu zo zemplínskej Čičavy za ministrom vnútra Machom do Bratislavy, aby protestoval proti prenasledovaniu Židov a Cigánov. Keďže bol vládnym komisárom za Hlinkovú stranu, chcel som tým povedať, že nie všetci členovia tejto strany boli „fašistami“.

Pach komunizmu stále prítomný

Spomenul som aj video Bez 14. marca z roku 2017, v ktorom sa hovorí o tom, že osud Židov na Slovensku by nebol lepší, keby snem v ten deň nevyhlásil samostatný štát. Ba možno dokonca horší, lebo by prezident i ministri nemohli dávať výnimky. Nespokojný bol prítomný Ivan Kamenec: „Prečo musel prezident poskytovať výnimky, ak ten štát nebol fašistický?“ Nuž preto, že západná Európa i Amerika „sponzorovala“ Hitlera rovnako, ako predtým bolševikov i Mussoliniho a slovenská suverenita bola obmedzená. Ako dnes?

Nie, logiku našich dejín nenájdem a nepochopíme, ak budeme fakty z našej dávnej i nedávnej histórie posudzovať a hodnotiť jednostranne.

Ku koncu onoho diskusného podujatia zaznela otázka: Chceme či nechceme slovenskú štátnosť? Ak ju máme a chceme mať, sme ochotní tolerovať chyby a nedostatky, ktoré sú sprievodným znakom každej ľudskej činnosti? Ak štát nechceme, nájdeme tisíc dôvodov, chýb a nedostatkov, ktorých sa dopúšťali naši predkovia v každom čase. Aj v nešťastných rokoch druhej svetovej vojny. Veď pôvodný plán Hitlera (skryte podporovaného finančníkmi z Wall Streetu, sú o tom dôkazy) nerátal so Slovenskom. Hitler predstavil svoju mapu Európy, Čechy a Morava ako Protektorát a Veľké Maďarsko až po hranice s Poľskom. Slovensko nikde! Na výčitku Führer nechápavo pozrel a povedal, že veď Slováci sa dohodli, že idú s Maďarmi. Dozvedel sa však, že to nie je pravda, lebo ešte za monarchie žiadali Viedeň o pomoc. Nemali nič, ani len školy na rozdiel od Čechov, ktorí mali školy aj zemský snem. A tak Hitler pozval do Berlína najprv Sidora, a keď ten – jediný politik v Európe! – pozvanie odmietol (nevedel po nemecky), pozval Tisu. Ten, politik a kňaz, ktorý študoval na Pázmaneu a vedel perfektne po nemecky, si dal cestu odklepnúť stranou. V Berlíne mu odovzdali pripravený text vyhlásenia slovenskej samostatnosti v slovenčine a poskytli možnosť urobiť tak cez berlínsky rozhlas. Tiso odmietol, že to patrí do kompetencie Slovenského snemu. Ten na 14. marca zvolal česko-slovenský prezident Emil Hácha. A snem – nie Tiso – vyhlásil samostatný Slovenský štát. Tiso zachraňoval Slovensko. A nakoniec zaplatil za to životom. Na trest smrti bol odsúdený ako jediný vrcholný predstaviteľ európskeho štátu v čase druhej svetovej vojny. Jeho meno patrí medzi obeť totality.

Marián Tkáč

Teror komunistov aj v 60. rokoch

Pokračovanie z 1. strany

Počas navštevovania základnej školy sa často riešil jej horší prospech, spôsobený oslabenou schopnosťou zapamätať si učivo. Najťažšie bolo, keď musela ísť z týchto dôvodov na učňovskú školu do Bratislavy učiť sa v odbore predavač/kníhkupec, a to preto, lebo ju z politických dôvodov vylúčili z konzervatória. Otec bol v tom čase riaditeľom LŠU v Bytči a odmietal „komunistické nápady“, ako hovorieval o propagandistických plagátoch, sovietskych politických piesňach a podobne. Z tohto dôvodu s ním rozviazali pracovný pomer a umožnili mu pracovať v kancelárii. Ale ... práve preto vylúčili aj Yvonnu z konzervatória.

Dali jej jedinou ponuku, spomínanú učňovskú školu. Sestra však bola od detstva chorá, slabá a tak sme celá rodina toto odlúčenie niesli ťažko. Ako dieťa som závidela mojim spolužiakom ich zdravých súrodencov. Detstvo je asi sebecké.

● **Nevedeli ste, v čom spočívala príčina jej zlého zdravotného stavu?**

Nie. Často bola hospitalizovaná a tak sme ju navštevovali. Rodičia boli nešťastní a hoci som tomu celkom nerozumela, rozumela som smútku a ich hádkam z bezmocnosti a únavy. Dnes to cítim tak, že mi mohli vysvetliť o čo ide, možno by som pochopila. Nerozumela som, prečo ma na základnej škole, a najmä na strednej škole často predvolávali do riaditeľne a pýtali sa na rodičov a sestru, kde pracujú, kde sme boli na dovolenke, či máme doma TV a auto. Stále tie isté otázky. Aj keď som to doma povedala, vysvetlenie som nedostala. Vždy mi rodičia len povedali, že o nič nejde, že mám hlavne vždy povedať pravdu.

● **Kedy a ako ste sa dozvedeli, že vaša matka bola vo väzení a že tam aj porodila vašu staršiu sestru? Ako to na vás zapôsobilo?**

Myslím, že to bolo až počas vy-

Jozefa Michalcová (vľavo) počas pietneho aktu na cintoríne Vrakuňa.

Foto Eva Zelenayová

sokej školy v roku 1986. Totiž, pamätám si, ako som mame hovorila, že máme o. i. predmet Dejiny marxisticko-leninského hnutia a KSČ. Mama sa vždy zaujímala o moje štúdium, na tento predmet nereagovala a na moju otázku „prečo má v tvári taký zvláštny výraz“ mi čo-to začala rozprávať. Na prednáškach tohto predmetu som od tej chvíle nevedela obsedieť, ale mama mi prísne zakázala niečo kritizovať, aby „som nemala problémy“. Cítila som v sebe hnev, že títo zločinci zničili moju sestru, mamu a aj otca, ktorý bol zlomený zo zdravotného stavu dcéry a zo všetkých tých obmedzení. Pra-

coval totiž v Štátnom komornom orchestri, ktorý navštevovali umelci aj „zo západu“ a občas ich pozýval k nám domov. Napriek možným problémom sa nechcel vzdať „slobody“ aspoň v tomto zmysle. Vedel z detstva po nemecky, takže nám prekladal, čo zahraniční umelci rozprávali o ich krajine, o slobode, o dostupnosti informácií, o tovare v obchodoch. Otec v tom čase (to som sa dozvedela, až keď som mala deti) chcel aj emigrovať do Rakúska. Mama však nechcela. Považovala to za riskantné a hlavne nechcela rodinu opäť vystaviť väzeniu.

● **Vaša matka mala talent na**

výtvarné umenie. No nemohla ísť študovať na výtvarnú strednú školu, lebo jej otec nechcel podpísať vstup do družstva. Preto sa režim postaral, aby to rodina pocítila. Zdedili ste vy alebo vaša sestra niečo z matkinho talentu?

Moja sestra. Bola manuálne veľmi zručná. Robila rôzne ručné práce, precízne, odborne. Aj maľovala a najmä bola výborná akordeonistka. Vyhrávala súťaž, tvrdo cvičila, napriek tomu ju vylúčili z konzervatória. Z politických dôvodov. Nie dosť, že niesla následky matkinho zatknutia a väznenia. Ja nie, v talentoch som sa skôr podala na otca, čiže tiež hudba mi bola blízka. Ale tým, že rodičia videli tragédiu Yvonne, mňa už do ničoho nenútili. Nuž som to v tomto smere ďaleko nedotiahla.

● **Vaša sestra celý život niesla následky matkinho týrania počas tehotenstva, no i po pôrode. Hovorilo sa o tom v rodine? Aký život mala vaša sestra?**

Ťažko mi je vžiť sa do pohútok mysle mojej sestry. Myslí, že to, čo som vypozerovala, som sa už zmienila. A ako som povedala, až počas štúdia na vysokej škole mi mama niečo o svojom zatknutí povedala. Nebola to rodinná téma.

● **Vašu matku odsúdili za to, že nenahlásila kamaráta Petra Šveca, ktorý v roku 1960 emigroval do zahraničia. ŠtB zachytila poštu, ktorú jej poslal. Navštívila vašu rodinu po roku 1989?**

Neviem o tom.

● **Máte vyštudované dve vysoké školy. Čo vás k tomu motivovalo? Nikdy vás vaše okolie neponižovalo kvôli minulosti matky? Ako ste vy vnímali svet okolo seba, akceptoval vás?**

Rodičom veľmi záležalo na tom, aby som pokračovala v štúdiu na vysokej škole. „Aspoň niekto v našej rodine nech ide na vysokú“, hovorila mama. Z domu som nechcela odísť

Jozefa Michalcová na túre vo Vysokých Tatrách.

Foto archív rodiny

a tak sme dali prihlášku na VŠDS v Žiline. Na prvú vysokú školu som teda bola prijatá na odvolanie v roku 1986. Nemohla som však študovať odbor, aký som si vybrala, prideliť mi odbor, v ktorom bolo zrejme voľné miesto. Asi to tak Boh chcel, lebo práve na tejto fakulte som v krúžku stretla ľudí, ktorí ma nasmerovali na niečo dovedy mne nepoznané – vieru v Boha. Začala som sa zapájať do tajných kresťanských kruhov pod vedením kňaza L. Stromčeka a takto inkognito som postupne celkom porozumela absurdnosti režimu neslobody. V novembri 1989 som bola v hlavnom štrajkovom výbore, ktorý sa vytvoril na vysokoškolských internátoch a intenzívne sme s priateľmi začali bojovať za slobodu. V meste i na okolitých dedinách. Pamätám si, ako mnohí starí ľudia plakali a objí-

mali nás, keď sme im pripínali trikolóry. Zaplatili sme si autobus a cestovali smerom na východ. Lepili sme plagáty, strhávali tie propagandistické. Bolo to skutočné odhodlanie. Je mi dnes ľúto, a najmä považujem za nefér, keď sa Nežná revolúcia zosmiešňuje a znižuje sa jej význam. V tom čase to bolo niečo výnimočné a silné.

Moje okolie, učitelia, profesori, nevedeli nič o minulosti mojej matky, teda som sa nestretla s nepriateľstvom voči mne. A po roku 1989 to už bolo celkom iné.

● **V niektorých rodinách politických väzňov je tendencia zabudnúť a nevenovať sa minulosti. Vy pokračujete v šľapajach svojej matky a zastávate funkciu podpredsedníčky i hospodárky regionálnej organizácie PV ZPKO v Žiline. Prečo to robíte?**

Moja matka bola spoluzakladateľkou vtedajšej Konfederácia politických väzňov Slovenska, neskôr PV ZPKO. Dialo sa to počas môjho štúdia na vysokej škole. Bol to pre mňa vzor a vlastne s aktuálnymi udalosťami 90. rokov som aj viac prenikla do matkinej a sestrinej minulosti. Pamätám si, že otcovi dosť prekážalo mamine časté cestovanie do Bratislavy. Bol to citlivý muž a introvertne prežíval Yvonnkino utrpenie. Nechcel otvárať tieto rany a plne sa venoval jej terapii. Mňa veľmi podporoval. Vždy mal slzy v očiach, keď som mu rozprávala o našich aktivitách počas Nežnej revolúcie.

Keď zo zdravotných dôvodov musela odísť pani Čučiaková, ktorá verne stála celé roky po boku mojej mamy v žilinskej pobočke organizácie, požiadala ma, či by som neprevzala túto pozíciu hospodárky. Totiž strednú školu som absolvovala v ekonomickej oblasti. Musím sa priznať, že sa mi veľmi nechcelo. Mala som v tom čase tri školopovinné deti. Avšak po zvážení som ponuku prijala a to najmä z úcty k utrpeniu mojej rodiny počas bývalého režimu.

Eva Zelenayová

Vždy je (a aj bude) o čom diskutovať

Nech mi je dovolené sa domnievať, že milá a vzácna šéfredaktorka Eva Zelenayová sa neurazí, ak si trochu požičiam titulok jej článku v januárovom čísle časopisu, aj s drobnou modifikáciou. Ak správne konštatuje, že „hodnotová orientácia členov organizácie Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja (PV ZPKO) sa pridrižiava kresťanských civilizačných tradícií a je zjavné, že v spoločnosti čoraz viditeľnejšie chýbajú“, v diskusiách treba cieľavedome a intenzívne pokračovať. A nebáť sa aj tém, ktoré sa vynárajú spolu s brutálnou monopolizáciou v mediálnej oblasti a v rozpore s vybojovanou slobodou slova po roku 1989, s frontálnym ťažením progresívneho liberalizmu a dokonca aj nadbiehanie strán deklarujúcich kresťanské zásady tomuto nebezpečnému smerovaniu. Obzvlášť v roku 2025, kedy si jej členovia a priaznivci PV ZPKO pripomenú 35. výročie vzniku tejto organizácie. Aj napriek mnohým prekážkam prevláda presvedčenie, že existuje dosť síl na ďalšie nadychnutie sa. Aj na pracovnom stretnutí vedenia organizácie, časopisu Svedectvo a „úzkého okruhu priateľov“ dňa 18. decembra v bratislavskej centrále sa síce ukázalo, že šediny sem tam pribudli, ale bodrosť ducha to neovplyvňuje. Patril

som do skupinky tých priateľov – novinárov a rád som prijal pozvanie, lebo nebyva často možnosť stretnúť sa s ľuďmi s tak veľmi pohnutými osudmi. Aj keď je každému jasné, že politickí väzni alebo ich príbuzní by mali právo dokonca na všetko rezignovať, veď roky počmáraných životov sa už nedajú vrátiť a je len otázka, či zvíťazila pokora a odpúšťanie, lebo zabudnúť sa dá iba veľmi ťažko. A ak počúvate týchto ľudí, ani na um vám nepríde, že by sa do niečoho štylizovali, hrali sa na patetizmus alebo poučovali. To, čo zažili a prežili, čo si bežný človek nedokáže ani len predstaviť, ich vedie k добрote a k úcte k pravde. Vďaka, že sú a že sa múdro vedú vyjadriť o tom, čo sa dnes v rozličných kútoch sveta ešte podobá tým zlovestným časom. To je memento. Ak na stretnutí odznela informácia, že bývalý minister vnútra Mikulec rozhodol o zrušení financovania časopisu Svedectvo, mal verejnosti vysvetliť, aké ideály, za ktoré ľudia nevýslovne trpeli, chce on podporovať a obhajovať. Či a kedy súčasné vedenie rezortu urobí korekciu hlúpych krokov predchodcov, nevedno.

Možno ide len o nedopatrenie.

Milan Španír

Ako pretnúť začarovaný kruh?

Najväčší problém všetkých čias je asi ten, že každý kope sám za seba. Mnohí sú sklamaní aj z Cirkvi, aj zo sebeckého a bezohľadného usporiadania spoločnosti. Spoločný záujem sa stráca v nedohľadne.

Zvlášť som sklamaný rehoľníkmi a tzv. disidentami, ktorí si zo svojich často quasi hrdinstiev urobili teplé fleky. A úprimnosť a pravda sa vôbec nenosí a to, čo zažíval Ježiš, sa stále dookola opakuje.

Zažil som aj nedávnu normalizáciu, aj súčasnú debilizáciu. Hovorí a píše sa o statočnosti katolíkov v minulosti, ale nekoná sa žiadne pokánie za masívnu kolaboráciu, mlčanie a strach. A zdá sa, že pokánies nemieni konať ani za súčasnú predpo... Sit venia verbo.

Ježiš nám ponúka samého seba, ale my viac propagujeme znamenia, videnia a zázraky, pretože tie ľudí viac priťahujú a občas aj úspešne ohlupujú. Zabúdame na Kristove slová, že je to zlé a cudzoložné pokolenie, čo si žiada znamenia.

Ako teda pretnúť tento začarovaný kruh? Len tak, že si budeme toho konkrétneho Ježiša s jeho reálnym príbehom ctíť a bez pekných výhovoriek a prázdnych rečí v jeho pravdivosti nasledovať.

Vlado Gregor

Trnava, 3. februára 2025

Veľadôstojný pán

Ján Košiar

Pokoj, ktorý vychádza z Boha, pokoj, ktorý prevyšuje

každú chápacosť, nech chráni Vaše srdce a myšlienky, aby ste vždy lepšie poznali a väčšmi milovali Boha Otca i jeho Syna, nášho Pána Ježiša Krista. (porov. *Filp* 4, 6-7)

Drahý spolubrat v kňazskej službe, zo srdca Vám blahoželám k Vaším narodeninám, 65-tim rokom života. Vyprosujúc Vám Božie požehnanie, i v tomto Jubilejnom roku, ochranu našej nebeskej Matky Panny Márie a potrebné zdravie a silu do ďalších rokov Vám s láskou žehnám!

S úctou a vďačnosťou

Ján Orosch

J. Ex. Mons. Ján Orosch
trnavský arcibiskup

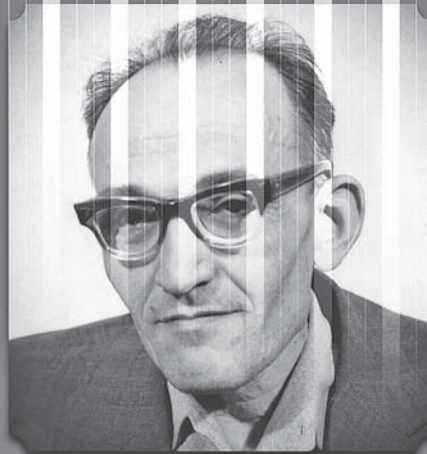
Vendelín Jankovič – Môj život (spomienky na roky 1925 – 1954)

Redakčne pripravil Martin Lacko
Bratislava PV ZPKO, 2024, 141 s.

V jeseni minulého roka vydali PV ZPKO ďalšiu knihu – tentoraz spomienky bývalého politického väzňa Vendelína Jankoviča (1915 – 1997). Jankovič je známy ako historik, archívár, bibliograf a zakladateľ pamiatkovej starostlivosti na Slovensku. Menej známy je jeho trpký príbeh z mladosti – zatknutie a sedemročné väzenie v súvislosti s tzv. protištátnym sprisaháním v jeseni 1947. Spomienky písal krátko pred smrťou a nestihol ich už dokončiť. Do našej publikácie sa dostali state týkajúce sa detstva, a potom 40. a 50. rokov. Zachytávajú obrazy starého, kresťansko-rustikálneho sveta, ktorý zanikol s príchodom socializmu. Sú svedectvom o jeho rodnej obci – Cíferi, rovnako ako o jeho rodine. Osobitne o jeho bratoch – najmä o najstaršom Františkovi, ktorý bol farárom v Banskej Štiavnici, poslancom slovenského snemu, o exulantoch Ladislavovi a Ambrózovi, ako aj o Jánovi, ktorý si v tzv. Vitkovského afére odsedel 8 rokov.

Tiež sú svedectvom o nezlomnosti ich autora – a o rozprášení slovenských elít, katolícko-národnej inteligencie po návrate Česko-Slovenska v roku 1945...

Publikáciu si možno zakúpiť priamo v PV ZPKO na Obchodnej 52 v Bratislave alebo v kníhkupectve Svojeť na Dunajskej 18 (Liga Pasáž) v Bratislave. **(red)**

MÔJ ŽIVOT

Spomienky Vendelína Jankoviča
na roky 1925 – 1954

Bol som vojakom i esenbákom (1941 – 1948)

BOL SOM VOJAKOM I ESENBÁKOM (1941 – 1948)

Rozhovory s politickým väzňom
Jánom Tarabom

Rozhovory s politickým väzňom Jánom Tarabom

Redakčne pripravil Martin Lacko.
Bratislava PV ZPKO, 2024, 140 s.

Z dielne PV ZPKO vyšla ďalšia knižná publikácia. Mapuje osudy jedného z bývalých politických väzňov, Jána Tarabu (1919 – 2007) z Modry.

Taraba bol počas prvej SR a vojny príslušníkom Rýchlej divízie. V roku 1946 sa ako policajt dostal do špeciálnej strážnej služby pri Národnom súde. Tu mal možnosť spoznať prominentných politických väzňov, vrátane prezidenta Tisu, od ktorého pred popravou prepašoval posledný odkaz národu. Bol svedkom mnohých manipulácií a nečestností zo strany prokurátorov i súdu, čo len prehýbilo jeho odstup k režimu. V máji 1948 pomohol k úteku na Západ rodine synovca generála Rudolfa Viesta, za čo ho Štátny súd na základe obžaloby prokurátora Antona Rašlu odsúdil na osem rokov väzenia. Keďže odmietol ponúkanú spoluprácu s ŠtB, trest si musel odpykať do posledného dňa. V roku 1990 sa stal členom KPVŠ, dnešných PV ZPKO. O svojich zážitkoch sám nikdy nepísal, poskytol však niekoľko rozhovorov. Najobsiahlejší z nich, s priateľom Františkom Michalovičom (1928), sa spolu s ďalšími dvoma a úvodnou štúdiou z pera historika Martina Lacka dostáva dnes čitateľom do rúk v knižnej podobe.

Publikáciu si možno zakúpiť priamo v PV ZPKO na Obchodnej 52 v Bratislave alebo v kníhkupectve Svojeť na Dunajskej 18 (Liga Pasáž) v Bratislave (tel. 0903 946718). **(red)**

STALO SA

1. februára 1912 sa v Jablonove narodil Ján HUTYRA CM. Zomrel v roku 1978 v Brne, kde je aj pochovaný. Po maturite v roku 1931 začal teologické štúdiá v Kňazskom seminári v Spišskej Kapitule. V druhom ročníku ochorel na tuberkulózu. Po uzdravení vstúpil do Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul (lazaristi). Za kňaza ho vysvätili 19. júla 1936. Určili ho za duchovného otca vysokoškolskej mládeže. Dňa 26. júna 1942 ho vymenovali za vicevizitátora Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, ako aj za riaditeľa Spoločnosti dcér kresťanskej lásky pre celé Slovensko. V lete 1947 sa zúčastnil na generálnom zhromaždení Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul v Paríži. Vzápätí navštívil Rím a tu sa stretol aj s Karolom Sidorom. Keď sa 23.9.1947 vrátil do Ladiec, polícia ho odviezla do Bratislavy, kde ho vyšetrovali a mučili. Po ďalšej strastiplnej ceste sa znova dostal do väzenia. Na slobodu sa dostal až v auguste 1965. Koncom januára 1978 ešte prijal mladé sestry a zakrátko v brnianskej nemocnici zomrel.

1. februára 1952 Poverenie vnútra (Jozef Lietavec) v rámci tzv. Akcie B uskutočnilo násilné vystaňovanie „politicky nespohľadlivých občanov“ z väčších miest na vidiek. Tak napríklad z Bratislavy, kde predsedníctvo ÚV KSS schválilo na vystaňovanie 743 rodín, bolo efektívne vystaňovaných 678 rodín, z Martina 136 rodín, z Komárna 160 rodín. V Nitre vystaňovaním postihnutých rodín získali 960 voľných bytov. Táto akcia sa konala aj v iných väčších mestách a trvala až do septembra 1953.

2. februára 1849 sa vo Vyšnom Kubíne narodil **Pavol Országh Hviezdoslav**.

2. februára 1969 bol uverejnený list Pavla VI. *Antique nobilitatis decora* o sv. Cyrilovi a Metodovi.

2. februára 1928 vstúpila do platnosti zmluva medzi ČSR a Svätou stolicou – *Modus vivendi*.

4. februára 1987 Predsedníctvo ÚV KSČ odmietlo návrh na prehodnotenie udalostí z roku 1968 a následného obdobia normalizácie.

5. februára 1862 sa v srbskom Petrovci narodil **Ján Kvačala**. Bol slovenským pedagógom, osvetovým pracovníkom, svetovým koleniologom, cirkevným historikom a evanjelickým farárom. Zomrel v roku 1934 vo Viedni. Pochovaný je v Bratislave.

6. februára 1990 pápež Ján Pavol II. vymenoval tajne vysväteného biskupa Jána Chryzostoma Korca za sídelného biskupa v Nitre.

6. februára 1919 sa narodil **Ján Dekán**, slovenský archeológ a historik, umenovedec, vysokoškolský pedagóg, spisovateľ a publicista. V rokoch 1951-1956 viedol archeologický výskum na Devíne a v Rusovciach.

13. februára 1921 sa konala vysviacka

troch rk. biskupov Mariána Blahu, Karola Kmeťka a Jána Vojtašáka.

14. februára 869 zomrel v Ríme sv. **Konštantín-Cyril Filozof**. Pochovaný je v rímskej Bazilike sv. Klementa. Narodil sa v roku 827 v Solúne (Grécko).

14. februára 2008 boli založené Bratislavská arcidiecéza a Žilinská diecéza.

17. februára 1864 v Tajove sa narodil **Jozef Murgaš**, rímskokatolícky kňaz, maliar, slovenský vynálezca, priekopník bezdrôtovej telekomunikácie. Angažoval sa v USA pri vytvorení spoločného štátu Slovákov a Čechov. Bol jedným zo signatárov Pittsburskej dohody, medzi americkým Slovákom zorganizoval zbierku s výťažkom jeden milión dolárov na základný valutový fond Č-SR. V roku 1920 sa vrátil na Slovensko, ale úrady mu neumožnili učiť elektrotechniku na niektorej zo škôl. Vrátil sa späť do USA.

17. februára 1899 sa na Orave v Kline narodil **František Skyčák**. Bol synom podnikateľa a politika, ktorý sa v roku 1902 podieľal na založení banky v Námestove a stal sa poslancom Uhorského snemu. Mladý František sa rozhodol pre kňazskú dráhu. Teológiu študoval na Spišskej Kapitule, v Pešti a Prahe. Stal sa rektorom spišskokapitulského kňazského seminára.

17. februára 1951 vykonali trest smrti povrazom na odsúdených **Pavlovi Kalinajovi** a **Bernardovi Jaškovi**. Ich správy mali pomôcť sledovaným kňazom k väčšej opatrnosti. Bernard Jaško a spol. bol od nástupu komunistického režimu najväčším vykonštruovaným procesom, v ktorom boli súdení príslušníci Zboru národnej bezpečnosti. Prokurátor v ňom obžaloval 22 obvinených. Tento proces je svedectvom o dvoch justičných vraždách, ktoré slúžili ako odstrašujúci príklad pre štátne bezpečnostné zložky.

19. februára 1908 zomrel **Andrej Kmeť**, významný slovenský národovec, archeológ, geológ, mineralóg, paleontológ, historik, botanik a etnograf. Andrej Kmeť bol bezpochyby jedným z posledných významných polyhistorov svojej doby.

20. februára 1951 boli popravení bývalí študenti trenčianskeho gymnázia a organizátori **Bielej légie Anton Tunega, Albert Púčík** a **Eudard Tesár**. Rodinám dovolili pochovať ich na Martinskom cintoríne v Bratislave, ale na hrobch nesmeli byť mená.

21. februára 1888 zomrel **Jozef Miloslav Hurban**, prvý predseda Slovenskej národnej rady, slovenský spisovateľ, novinár, politik a organizátor kultúrneho života slovenského národného hnutia, evanjelický kňaz a vedúca osobnosť slovenského povstania 1848 – 1849.

21. februára 1948 Predsedníctvo ÚV KSČ vydalo uznesenie o ozbrojení partizánov a robotníkov a o vytvorení „ľudových milícií“.

21. februára 1997 bol založený gk. Košický apoštolský exarchát, od roku 2008

Košická eparchia. Prvý exarcha: bp. Milan Chatur CSSR.

22. februára 1949 si pripomíname výročie od prepadnutia a likvidácie Baziliánskeho kláštora v Prešove.

22. februára 1987 zomrel v New Yorku **Andy Warhol**, americký maliar, grafik, filmový tvorca a vedúca osobnosť amerického hnutia pop artu. Narodil sa ako Andrew Warhola 6. augusta 1928 v Pittsburghu v Pensylvánii. Rodičia Andyho Warhola boli imigranti rusínskej národnosti pochádzajúci z obce Miková na Slovensku.

23. februára 1949 Národné zhromaždenie schválilo zákon o jednotných roľníckych družstvách (JRD) podľa vzoru sovietskych kolchozov. Na jeho základe sa potom uskutočnila násilná likvidácia súkromných majetkov drobných vlastníkov pôdy.

24. februára 1887 sa začali deportácie slovenských detí na maďarské krajie.

24. februára 1928 sa narodil **Viliam Turčány**, slovenský básnik, prekladateľ, spisovateľ a literárny vedec. Do modernej slovenčiny prebásnil *Proglas*, prekladal najmä antickú a taliansku renesančnú literatúru.

24. februára 1948 v Bratislave vznikol Akčný výbor hlavného mesta Slovenska pod vedením pplk. Dr. Antona Rašlu.

26. februára 1657 bola založená Košická univerzita. Prvý rektor: Martin Palkovič.

26. februára 1990 prezident Václav Havel podpísal v Moskve dohodu o stiahnutí sovietskych vojsk z územia Česko-Slovenska. Išlo o likvidovanie „dočasnej“ vojenskej okupácie z 21. augusta 1968.

27. februára 1812 sa v Hornej Lehote narodil **Samo Chalupka**. Bol slovenský romantický básnik a evanjelický kňaz, mladší brat Jána Chalupku. Autor básne *Mor ho!* Zomrel v roku 1883.

27. februára 1902 sa v Ružomberku narodil **Ludovít Fulla**, slovenský maliar, grafik, ilustrátor, scénograf a výtvarný pedagóg. Je považovaný za jedného zo zakladateľov moderného maliarstva a grafiky na Slovensku. Inšpiroval ho najmä slovenský folklór. Fullove tapisérie sú považované za základné diela tohto umenia na Slovensku.

27. februára 1946 česko-slovenská a maďarská vláda uzavreli dohodu o výmene maďarského obyvateľstva zo Slovenska za slovenské obyvateľstvo z Maďarska. V rámci tejto dohody sa z Maďarska dobrovoľne prihlásilo asi 70 000 osôb, ktoré sa presťahovali na Slovensko („reslovakizácia“), zatiaľ čo do Maďarska bolo vystaňovaných asi 90 000 slovenských občanov maďarskej národnosti. Do 1. decembra 1948 o reslovakizáciu požiadalo asi 350 000 osôb.

28. februára 1948 bola založená Slovenská národná galéria.

29. februára 1992 sa v Prešove konala biskupská vysviacka bp. **Milana Chatura** CSSR.

PRIPOMÍNAME SI

Vo februári si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

45 rokov

Marek Povážsky, Kvačany 2.2.1980
Ing. Mária Hýrošová, PhD., Bratislava 18.2.1980

65 rokov

ThDr. Ján Košiar, Bratislava 1.2.1960
Patrik Španko, Bratislava 13.2.1960

80 rokov

JUDr. Otto Mravec, Bratislava 2.2.1945
MUDr. Ľubomír Sýkora, Zlaté Moravce 25.2.1945

83 rokov

Margita Zimanová, Lovča 9.2.1942

86 rokov

Jozef Antal, Pozdišovce 14.2.1939
Anna Matovičová, Čadca 15.2.1939
Mária Brichtová, Bratislava 16.2.1939
Alfréd Klussay, Svätá Mária 27.2.1939

88 rokov

Júlia Čauderová, Žiar nad Hronom 2.2.1937
Zdenka Jesenská, Košice 24.2.1937

91 rokov

Helena Hoštáková, Dobrá 2.2.1934
Valéria Hrnčariková, Hlohovec 6.2.1934

93 rokov

Vdp. Anton Fritz, Lipany 13.2.1932
Štefánia Šaturová, Bratislava 18.2.1932

Jubilantom srdečne blahozeláme

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava	50 EUR
Michal Malatinský, Bratislava	10 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava	20 EUR
Ing. Marián Šuran, Bratislava	100 EUR
Martin Lacko, Modrová	20 EUR
Ing. Viliam Zopp, Bratislava	46 EUR
Eva Kucharovicová, Trenčín-Kubrá	10 EUR
Ján Košiar, Bratislava	126 EUR
Viliam Balšan, Bratislava	50 EUR
Štefan Košiar, Nitra	30 EUR
Miroslav Štúrik, Košecké Rovné	80 EUR
Mária Dvorčáková, Levoča	20 EUR
Ing. Ján Brodňanský s manželkou, Košice	100 EUR
MUDr. Ľubomír Sýkora, Zlaté Moravce	180 EUR
Viera Radiková, Svätý Jur	76 EUR
Ing. Gabriel Smatana, Bratislava	26 EUR
Tomáš Macák, Bratislava	26 EUR
Michal Jedinák, Dolné Vestenice	20 EUR
Vdp. Jozef Kolpák, Nitra	5 EUR
Ing. Beata Ševcechová, Kočovce	4 EUR
PhDr. Pavol Holeštiak, Čadca	30 EUR
Anton Sojka, Makov	10 EUR
Ervín Blažíček, Malacky	10 EUR
Milan Kašiar, Ilava	60 EUR
Eva Kucharovicová, Trenčín-Kubrá	30 EUR
Františka Jančová, Ilava	20 EUR
Miroslav Gaal, Bratislava	60 EUR
Ida Nayová, Pezínok	10 EUR
MUDr. Marián Čerman, Nitra	10 EUR
Ing. Mária Branišová, Bratislava	56 EUR
Ing. Jozef Baránik, Hradište	50 EUR
Vlasta Hadvigová, Trebatice	5 EUR
Dominik Mužila, Dolný Kubín	20 EUR
Edita Matúšková, Prestavky	10 EUR
Gizela Búryová, Nová Baňa	10 EUR
Oľga Búzová, Bratislava	40 EUR
Vojtech Polnišer, Tlmače	10 EUR
Ján Krkoško, Hlohovec	40 EUR
Mária Špaková, Levoča	20 EUR
Jozef Oláh, Bratislava	30 EUR
Stanislav Stanek, Bratislava	10 EUR
Petronela Šustová, Piešťany	50 EUR
MUDr. Ján Balon, Zborov	80 EUR
Mária Tomíková, Bratislava	30 EUR
Viliam Horák, Bánovce nad Bebravou	15 EUR
Juraj Koperdák, Košice	50 EUR
Vladimír Krištín	60 EUR
Agnesa Hudcová, Bratislava	5 EUR
Vdp. František Mašek, Beckov	50 EUR
Jarmila Ožvoldová, Gajary	26 EUR
Mária Šilhavá, Bratislava	30 EUR
Albert Maňa, Bratislava	30 EUR
Vladimír Havrilla, Bratislava	80 EUR
Jozef Faix, Svit	10 EUR
Vdp. Jozef Marko, Dobrá Voda	70 EUR
Agnesa Zifčáková, Domaňovce	20 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Dlhoročný člen redakčnej rady Svedectva docent Ivan A. Petranský 30. januára 2025 prezentoval svoju najnovšiu vedeckú publikáciu *Dejiny slovenského historického výskumu*. Uskutočnila sa v priestoroch bratislavského Martinea za účasti významných osobností Slovenska. (red)

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Bývalý minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort nebude financovať náš časopis Svedectvo a súčasné vedenie rezortu zrejme nedopatrením rozhodnutie bývalého vedenia MV SR nezrušilo. Preto aj naďalej sme odkázaní na Vašu pomoc, bez ktorej vydávanie Svedectva nie je možné zabezpečiť. Výšku štátnej dotácie síce súčasná vláda vrátila na úroveň spred vlády Igora Matoviča, ibaže stále zostáva v platnosti zákaz financovať z nej aj vydávanie Svedectva. Znovu sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom

okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, alebo sa kontaktujte na tel. číslo: 02-52 63 81 56.

Darcom úprimne ďakujeme.
Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

PRIPOMÍNAME: Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod. Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoliajú.

112/75
 Nt.....

U z n e s e n i e .

Okresný súd v Žiline na neverejnom zasedaní
 dňa 9.9.1975 v trestnej veci odsúdeného Anny Fedorovej
 Papíkovskej nar. 1.1.1939 Žilinskej Lehoty
 Žilina, Hliny 108/B pre trestný čin podľa
 § 86 ods. 3 písm. odsúdenia podľa § 363 a nasl. tr. por. rozhodol

t a k t o :

Súd podľa § 69 ods. 1 písm. c tr. zák. zahladzuje
 odsúdenému Anne Fedorovej-Papíkovskej trest odňatia slobody v trvaní
 .4./štyri/roky uložený rozsudkom Krajského súdu v Banskej
 Bystrici zo dňa 12.12.1961 č. j. 19/61 v znení
 rozsudku Krajského súdu v zo dňa
 pod č. j.

O d ť v o d n e n i e :

Žiadateľ bol odsúdený pre trestný čin podľa § 86 ods. 3
 tr. zák. horeuvedeným rozsudkom k trestu odňatia slobody
 na .4./štyri/roky ktorý trest si odpykal dňom 15.5.1962 amnestiou ožpu
 keďže žiadateľ do 3 rokov viedol riadny život pracujúceho
 človeka ako je to vidieť z vyšetrojúcich správ od OO-VB
 a zamestnávateľa a tiež v tomto čase sa nedopustil žiadneho
 trestného činu ako to vidieť z výpisu registra trestov, preto
 vyhovel podmienkam zákonného ustanovenia § 69 tr. zák. a preto
 súd rozhodol tak ako je to vo výrokovej časti tohoto uznesenia.

Podľa § 365 ods. 1 tr. por. po právoplatnosti tohoto
 uznesenia nesmie byť vo výpise z registra trestov horeuvedený
 zahladený trest vykazovaný.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu možno podať sťažnosť
 do 3 dní u podpísaného súdu na Krajský súd Banská Bystrica.
 Sťažnosť nemá odkladný účinok.

Okresný súd v Žiline, odd. Nt.,

Práv. práv. Danuša Dlačková
 Za správnosť ukladania
 vkladov